

Frelsesman / eller annan / som medh Skattegodz benä-
 dat är / sigh fördrifva någon Skattebonde ifrån sin Skat-
 temanne bördh at trängia eller fördrifva / med mindre
 thet kan skee medh hans gode willie / ja och samtveckio /
 som Lag förmå / så at han sin rätt til Frelsemanen godwil-
 ligen / och omwungen affstå och upplata wil. Och emådan
 the / som ifrån Lf och Cronan / vnder Frelse komne är /
 numehra hafwe bättre willor och lufsa / medh vestriffning-
 gar / Skutninggar och andre Extraordinarie pålagor och
 Krigghjelpor / så ofta som sådant til Kijzens förstrar
 och säkerheet aff Kijzens Ständer bewilliat blifwer / än
 the som vnder Cronan höre / årh. Iuta / En hälle wi stål-
 ligt / at bemelte Skattebönder / skilfwer thet som the til
 Cronan förr giordt hafwe / wara Frelsesmannen thet
 mot til willies / på sätt och wijs som the sin emillan thet
 öfwer kunne bäst åsamias och sigh förena. Går nu nå-
 gon Frelsesman eller then elliest Skattegodz vnder Frelse
 bekommit hafwer / här emot / och hans Skattebonde sigh
 thet öfwer för Lf beswärar / och then andre sådant öf-
 wertngas kan / Tå skal then bråtlige / för sådant tilbörli-
 gen / och thet Bonden ohemelt och vthan stålklagar / i luf-
 lamatto straffat warda. Til yttermera wisso / hafwe Wi
 thetta medh egen Hand vnderskrifwit / och witterligen lå-
 tit såttia vårt Secret här nedan före. Datum Stockholm
 den 19. Martij år 1649.

CHRISTINA.

Rongl. Day:

17.

124.
16

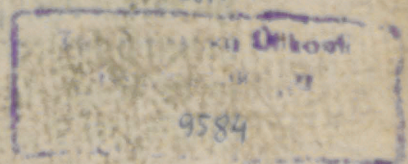
Forsäkring

Gifwen samptlige Allmogen å Landet / öf-
 wer Skiug / och Gåstningz frisheet / e-
 moot Skiugserdz Penningars
 erläggande.

17.

Est. A

Stockholm

Tryckt af Henrich Keyser / Åhr 1649.

Kristina

medh Gudz Nådel/
Sveriges / Gøthes och
Wendes vthkärade Drott-
ningh och Arffursinna/
Storffursinna til Finland / Hertiginna vthi Estland och

Garelen / Fröken öfwer Ingermanneland / 2c. Gøre witt-
terligt / at effter som Wij görligen förmüne thet store mis-
bruk / som Allmogem å Landet här til dags / igenö Skutz-
ning och Gåfning / hafwer warit betungat och öfwer-
lastat medh / lända icke allenast til thes förtryck och Land-
sens fördärff / vthan och War och Rijkets skada och Na-
deel: Hwarföre äre Wij wordne förorsakade thetta alt/
medh Wårt elskelige Rijkz Råd / behörligen at öfwer-
waga / och omsijder gott sumit / slika olaga Skutz och
Gåfningar aldeles affskaffa. Men aldhestund thet
ibegynnelsen synes wela hafwa någre beswärlighetter/
och många aff Allmogem vthan twiswel befructa / at
huru wäl dhe / Penningar för Skutz och Gåfningis fri-
heeten vthgöre / The liffwål medh Håstär / och annat
fordenslags förskaffande / skole bliwa twungne och be-
swärade: Thersföre them sådan fruchtan at betagha / och
görligen seelåta / at Wij thet annorlunda mena / och at/
sedan the hafwa ber: Penningar bewillat / och behörligen

vslagdt / the ingalunda skole medh någon fri Gåst och
Skutzning bliwa beswårade / vndantagandes på thet
reene fallet / när Rijkzfolket / Regimentz eller Samketals/
fordras vp til togz emot Rijkzens Fiender / eller kommer
Regimentz eller Samketals tilbakars / och tager heem igen.
Hwarföre hafwe Wij welat ber: Allmoge thet öfwer på
söliandewijs och sätt försäkra och förwara.

I.

Såsom för thetta Chronen och Skattebönderne / hwil-
ke vnder Os och Chronan anten behåldne och oförlän-
te / eller och någrom på Liffstijden / eller behageligh tijdh/
vnder någre Vthslagis friheet / kunne förlånte wara/
hafwe på 1642. åhrs här i Stockholm holde Rijkzdagh/
enhålleligen samtyckt och bewillat / at gifwa och erläggia
af hwart Mantal åhrligen för Skutz och Gåfningz aff-
skaffande Tree Daler Sölfsvermynt. Så wela Wij in-
tet gå ihwån thet som på samma åhr är beleswat wordet/
vthan låte thet aldeles förblifwa. Och på thet / at All-
mogensamtycket lättare måtalla ber: Tree Daler at vth-
gifwa / så wela Wij them på Tree Terminer om åhret / aff
hwart Mantal låta opbära / nämbligen hwar Termin en
Dal. Sölfsvermynt / räknandes then Första Terminen
om Michaelis tijdh / then Andre om Kyndermåssö tijdh/
och then Tridie om Midsommaren eller Johannis tijdh.

II.

Hwille som så widh någontera Termin kunna be-
wiisa sigh hafwa liden / vthi thetas Gåst och Skutzningz
friheet / något intrång / så at the then intet hafwe rätt mu-

A

tit /

tit/the sammnia skole hafwa loff och minne / at innehålla
för then Terminen medh Penningarnes erläggande / så
framt the kunne skäligen betyga / sigh hafwa ther öf-
wer behörigen flagat / och dock icke nådt rätt / och ett nöye /
til thes them aff Chronones Mån / ther vthi år skedd och
wederfarit skäl och rätt.

III.

På thet at icke någon / hwem och thet wara kan /
högh eller lågh / känd eller okänd / främmande eller inländsk /
skal må fördrijsa sigh / at truga sigh til / eller taga någon
Stukthäst / Gåstning eller annan fordenstap / hoos nå-
gon af Wår Allmoge: Så wele Wij androm til exempel,
alle Wåre egne Keesor / anten med Penningar / eller egne
Hästar och fordenstap forthielpa / och inge Stukfårder
eller Gåstningar / för Os och Wårt Folk / effter thetta
Dato taga låta / mycket mindre frije Pass och gifwa. War-
der här effter någon beträdd / at taga medh trugh / och v-
than skäligh betalning / någon Stukning / Gåstning eller
fordenstap / han skal böta effter Lagh / Nämbl. 25. och 26.
Cap. Romungz B. L. L. Såsom och Titus B. 33. Cap. be-
L. L. så then oförrättade skal aff Böckerne mitta en tredie
deel. Och skal i sådane saker / ingen appellation eller op-
skoff tillåtas / anten til Öfwerheeten / eller någon annan
rätt / medh mindre then brotliche är een privilegierat Per-
son / medh hwilken försaras skal effter som thes privilegier
innehålla och förmåle.

IV.

At icke någon af Allmogen må befructa / at then
broth

brotliche skal ber: " straff vndkomma: Så skal / ther een eller
annan någon Häst / gåstning eller annan fordenstap aff-
twingas / honom medh Grannars och Wänners hielp
wara förloswat / at straxt taga then samma satt / och sängz-
ligh föran til näste Landzhöfdinge / eller Håradz fouge-
de / så han vthan vppehåld skal föras til Tingz / och ther
dömas som ofwanbe: är. Och på thet een sådan Wåldz-
wårckare icke må vndkomma / eller warda Bonden öf-
wermächtig; så skole alle the / som kunne wara när stad-
de / och ther om blifwa tillsagde / anten the äre Grannar /
Gåster / Krijgssolk / eller elliest oförmödeligen ther til kun-
ne komma / förpliktade wara at be: " Bonde blispringa / och
hielpa at sänga the / honom hafwer således oförrättat.
Öföre the thet icke / vthan låte Bonden ohulpen / ther the
kunde honom blisfalla / och warde theföre anlagade och
Lagwundne / så skole the vndergå thet straff som Wåldz-
wårckare effter Lagh kan til dömmas.

V.

Kan och så hända / at Bonden eller någon annan /
anten intet dierfs / eller förmår honom fast taga / eller för
Tinget anklaga: Så skal han thet optäckia för Chro-
nones Mån vthi Håradet / hwilken skal wara skyldigh /
vthan någon inwänd orsächtan / at låta Tingsföra / och
effter ågången Dom / tilböriligen straffa then brotliche.

VI.

Hwar så skedd / at then brotliche vndkomme til ite
annat Landzhöfdingedöme: Så skal Bonden klaga öf-
wer then orätt honom tillsogat är / för sin Landzhöfdinge

A iii

ge/

ge / och thetne strart vthan drögmål / så framt ther vthi
är någon sakra / ther om förståndigha och adviserat then
Landzhöfdingen / vthi hwilkens Landzhöfdingedöme
be: broglike är til at finna / och han genast skaffa Bon-
den rätt och nöye. Men i fall / Bonden icke kunde genom
thetta medlet warda förnögd / vthan moste sielf reesa
til then honom hafwer oförrättat: Så skal then oför-
rättade / icke allenast ther sammestädes skee rätt / vthan
och then som brutit hafwer betala honom all omkostnad /
förtäring och försumnelse / som han på reesan gjorde och
lidit hafwer / och doch plichta för brottet / som förr är
målt.

VII.

Hwad Frälsebönderne anlangar / ther någre kunnat
inom Sättegårdarnes Råd och Röhr vara belagne /
såsom the här til hafwa varit frj för Skutz och Gåst-
ning / Så skole the och här efter vara frj för Gåst och
Skutzfärdpenningar. Men the Bönder / som äre och
om Sättegårdarnes Råd och Röhr belagne / skole åhr-
ligen gifwa och vthgöra på ber: 3. Terminer Sex Mark
Sölfrermünt til Ds och Chronan / och för samma Pen-
ningar vara befriade för alle Wäre och Chronones
Gåstningar och Skutzfärder. Hwad elliest anlangar
the SkatteGårdar / som vnder Frälse köpte / och erfteligen
bortbebrefwade äre / såso och the Gåstningar och Skutz-
färder / hwilke vnder Frälse frjheet i lifstiden förlänte
Skattebönder sine Huisbönder göra skole; Så hafwe
be: thres Huisbönder och Frälseman thet wilkore /
at

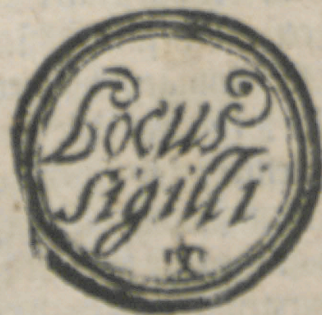
at the sänuta och taga aff samma sine Skattebönder
een skaltigh / och then Frjheet och Förmån som Skattebon-
den niuter såsom Frälse / likmätigh Gåst och Skutzning /
eller och taga aff Skattebonden een wiß Penning åhrli-
gen för Gåst och Skutzningh. Doch måge inge Frälse-
man hafwa macht / at taga aff sin Skattebonde / bådhe
Skutzningh och Penningar / utan skole medh etthera wa-
ra tilfredz / och sigh benöija låta..

VIII.

At nu then resande Mannen likwål må behörligen
forthielpas: Såwele Wiwidh alle Sträckwägar / ther
ännu Gåstgifwerij och Krögarijen innet äre vprättade /
tilbörlige Krögare och Gåstgifware inrätta låta / och them
medh wisse Privilegier och Ordinanzier försee och omsat-
ta; I medler tijdh såwål som sedan / på thet then resande
Mannen må komma fort och fram i Landet / och Allmo-
gen hafwa lägenheet medh sine Håstar at förtiåna sigh
Penningar / när sträckningen blifwer för yppigh / och
Gåstgifwaren eller Krögaren icke hinner allom Håst-
leggha / så skole thesse efter Lagh strart göra the nästomliga
giande Bönder här om Budh / och thesse vara förplich-
tade / at släppa Håstar til för så mycket Penningar / som
Skutzfärdz Ordningen förmår / och Gåstgifwaren eller
Krögaren elliest borde bekomma: Doch skal här medh
Faswernen innet vara frj kallat på någon tijdh / så länge
hans Håstar och Fordenstaper tilräckia / som wiidare här
öfwer vthi sielfwa Gåstgifware Ordningen förmålt är.

Alle thesse ofwänbe: Puncter / wele Wij at orng-
 geligen hållas skole / och altså här medh alsiwarligen bu-
 de och besalle alle them / som för Wår skuld wele och skole
 göra och låta / at the them ställe sigh til rättelse / icke gö-
 randes Allmogem / eller någon annan som wederbör / här
 vthi något hinder / mehn eller försång i någon motto / så
 lårt thet är them at vndwiska Wår Konungzliga hånbd /
 straff och högsta onåde. . Til yttermehra wisso / hafwe
 Wij thetta medh egen Hand vnderskrifwit / och witterli-
 gen låtit sättia Wårt Secret här nedan före. Datum
 Stockholm den 1. Octobris Åhr 1649.

CHRISTINA.

Kongl. M:js

18.

128.

17

Krogare och Gästgifware

Ordningh.

Stockholm /

Tryckt aff Heinrich Keyser / Åhr 1649.